

Προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης που παρέχονται με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στα πλαίσια της νομοθεσίας για τη Δια Βίου Μάθηση.

Χριστίνα Κατρή

Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων

Τ.Ε.Ι Πειραιά

Περίληψη

Ο νέος νόμος για την Δια Βίου Μάθηση που ψηφίστηκε στις 14 Σεπτεμβρίου του 2010 ρυθμίζει τα θέματα που αφορούν τόσο τους φορείς του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος (ΑΕΙ, ΤΕΙ) όσο και εκείνων που δραστηριοποιούνται πέραν του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης). Επίσης καθορίζει θεσμικό πλαίσιο αναγνώρισης των πιστοποιητικών που παρέχονται από τα προγράμματα αυτά με συμβατικές μεθόδους όσο και με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, σε αντιστοίχιση με το Ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αλλά και το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων.

Abstract

The Law on Lifelong Learning adopted on September 14, 2010 regulates matters concerning institutions of formal education system (Universities-A.E.I- T.E.I) and entities operating beyond the formal educational system (Vocational Training Institutes-I.E.K-K.E.K). It also establishes an institutional framework for the recognition of certificates issued by these programs with conventional methods and the method of distance education, in correspondence with the European credit system for vocational education and training and the National Qualifications Framework.

Λέξεις κλειδιά: Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, Ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων.

1.Εισαγωγή

Δεκαετίες πριν σε χώρες του εξωτερικού και τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς η εξ αποστάσεως εκπαίδευση με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και ιδιαίτερα μέσω του διαδικτύου. Σήμερα μπορεί κάποιος μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης να ολοκληρώσει τις σπουδές του σε προπτυχιακό ή και μεταπτυχιακό επίπεδο στα Ανοικτά Πανεπιστήμια της Ελλάδας (ΕΑΠ), της Κύπρου και άλλων χωρών χωρίς την υποχρέωση της φυσικής παρουσίας στις πανεπιστημιακές αίθουσες. Επίσης μπορεί με την ίδια διαδικασία να αποκτήσει πιστοποιητικά επιμόρφωσης ή κατάρτισης σε ένα συμβατικό Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα.

Με τον όρο «επιμόρφωση» εννοούμε την απόκτηση συμπληρωματικών ή ειδικών γνώσεων μετά την ολοκλήρωση ενός κύκλου σπουδών ενώ με τον όρο «κατάρτιση» εννοούμε την επαγγελματική εξειδίκευση (ανέργων ή και εργαζομένων) προκειμένου να αναζητήσουν εργασία, η να βελτιώσουν τις γνώσεις τους με σκοπό να προωθήσουν την επαγγελματική τους άνοδο.

Στην Ελλάδα παράλληλα με το «τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα»¹ συνυπάρχει το «Σύστημα Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης»² και «Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης»³ το οποίο διαφοροποιείται από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, λόγω του ότι προσφέρει επίσημη εκπαίδευση η οποία οδηγεί σε πιστοποίηση αλλά μέχρι τώρα αδιαβάθμιτη, μη υπαγόμενη δηλαδή σε μια από τις υπάρχουσες τρεις βαθμίδες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Η πιστοποίηση που λαμβάνουν οι απόφοιτοι συμβάλλει στο πέρασμά τους στην αγορά εργασίας αλλά δεν αποτελούσε ως τώρα διαβατήριο για περαιτέρω σπουδές. Οι φορείς παροχής αρχικής κατάρτισης είναι τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), ενώ οι φορείς παροχής συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης είναι τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.)

Τις τελευταίες δεκαετίες Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης έχουν δημιουργηθεί στην περιοχή της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Πανεπιστήμιο Πατρών, Θεσσαλίας, Ιωαννίνων, Κρήτης και το ΤΕΙ Πειραιά.

Σήμερα, στην Ελλάδα, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που απευθύνονται σε ενηλίκους ανήκουν στις κατηγορίες της τυπικής εκπαίδευσης (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Σχολεία δεύτερης Ευκαιρίας) και της μη τυπικής (Κ.Ε.Κ., Ινστιτούτο Επιμόρφωσης Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιοι Οργανισμοί, Ο.Α.Ε.Δ., Υπουργεία, Επιχειρήσεις, Επιστημονικές Ενώσεις, πολιτιστικοί φορείς κ.ά.)¹¹ (Κόκκος, 2005). Σχετικά με τη ζήτηση των παραπάνω εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, είναι αξιοσημείωτη η προτίμηση των Νεοελλήνων στις μορφές τυπικής εκπαίδευσης, γεγονός που οφείλεται στην «εργαλειακή» σχέση τους με την εκπαίδευση. Η ελληνική οικογένεια δεν είναι «μορφωσιογενής», αλλά «πτυχιοθηρική», καθώς οι πανεπιστημιακές σπουδές δεν αποτελούν για τους περισσότερους γονείς και νέους εκπαιδευτική «αξία», αλλά περισσότερο μέσον κοινωνικής ανόδου και επαγγελματικής αποκατάστασης (Κελπανίδης, Βруνιώτη, 2004, σ. 304-310). Βεβαίως δεν μπορεί να παραβλεφθεί το ότι ο μη τυπικός τομέας εκπαίδευσης ενηλίκων δεν προσφέρει αναγνωρισμένα πιστοποιητικά σπουδών, τα

¹ Τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα : Το σύστημα της πρωτοβάθμιας, της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και «Τυπική εκπαίδευση»: Η εκπαίδευση που παρέχεται στο πλαίσιο του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, οδηγεί στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο από τις δημόσιες αρχές και αποτελεί μέρος της διαβαθμισμένης εκπαιδευτικής κλίμακας.

² Αρχική επαγγελματική κατάρτιση : Η κατάρτιση η οποία προσφέρει βασικές επαγγελματικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες σε ειδικότητες και εξειδικεύσεις με στόχο την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα και ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

³ Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση : Η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού που συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή και αναβαθμίζει γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ή από επαγγελματική εμπειρία με στόχο την ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας και την επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη.

οποία θα αποτελούσαν κίνητρο για συμμετοχή υποψηφίων εκπαιδευομένων.

Το ποσοστό των ενηλίκων που συμμετέχουν σε δραστηριότητες εκπαίδευσης και κατάρτισης στη χώρα μας είναι μικρό. Το Eurostat υπολόγισε το 2002 το ποσοστό αυτό σε 1,2% των ενηλίκων ηλικίας 25-64 ετών, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ευρώπη ήταν 8,5%. Επίσης, σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο 2003, 21% των Ελλήνων δεν θεωρούν σημαντική τη δια βίου μάθηση, 61% την ταυτίζουν με τη συμπλήρωση βασικής παιδείας, 4 στους 5 δεν συμμετείχαν σε καμιά οργανωμένη εκπαιδευτική διαδικασία τον προηγούμενο χρόνο και 29% θεωρούν τις οικογενειακές υποχρεώσεις ως το κύριο εμπόδιο συμμετοχής τους σε εκπαιδευτικά προγράμματα (Κόκκος, 2005).

Στο σημείο αυτό τίθεται ο εξής προβληματισμός: Κατά πόσο θα μπορούσε μια θεσμική αναγνώριση των πιστοποιητικών επιμόρφωσης και κατάρτισης να αποτελέσει κίνητρο για τη συμμετοχή των υποψηφίων εκπαιδευομένων ώστε να φτάσει το ποσοστό συμμετοχής στο μέσο ευρωπαϊκό και δεύτερον κατά πόσο η εφαρμογή της Εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα προγράμματα αυτά θα βοηθήσει να γίνει πιο προσιτή η γνώση σε εκείνους οι οποίοι δεν διαθέτουν χρόνο για τη μετακίνησή τους ως τις αίθουσες διδασκαλίας λόγω αυξημένων οικογενειακών υποχρεώσεων.

Σκοπός αυτού του άρθρου είναι να αποτυπώσει τη συμβολή της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στα προγράμματα σύντομου κύκλου (short cycle) που υπάγονται στο πέμπτο επίπεδο του προτεινόμενου Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Στο επίπεδο αυτό θα εντάσσονται και τα πιστοποιητικά επιμόρφωσης και κατάρτισης που χορηγούνται από τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Ακολούθως να προσδιορίσει το πλαίσιο αντιστοίχισής τους με το Ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET)⁴.

2. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

2.1 Εννοιολογική αποσαφήνιση όρων

Η **ανοικτή εκπαίδευση** ή και **ανοικτή παιδεία** θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα ιδεώδες ή ως μια φιλοσοφία σύμφωνα την οποία η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων των ανθρώπων και θα πρέπει να την απολαμβάνουν σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους (Λιοναράκης, Λυκουργιώτης, 1999).

Η **εξ αποστάσεως εκπαίδευση** (distance education) ορίζεται ως η εκπαιδευτική διαδικασία, όπου ο διδασκόμενος βρίσκεται σε φυσική απόσταση από το διδάσκοντα και τον φυσικό φορέα εκπαίδευσης (Λιοναράκης, 2001). Η εκπαίδευση από

⁴ Το ECVET είναι ένα κοινό μεθοδολογικό πλαίσιο που διευκολύνει τη συσσώρευση και τη μεταφορά ακαδημαϊκών μονάδων από ένα σύστημα προσόντων σε άλλο. Στόχος του είναι να προωθήσει τη διακρατική κινητικότητα και τη διά βίου πρόσβαση στη γνώση. Ο μηχανισμός αυτός δεν προτίθεται να αντικαταστήσει τα εθνικά συστήματα προσόντων, αλλά να επιτύχει μεγαλύτερο βαθμό συγκρισιμότητας και συμβατότητας μεταξύ τους. Το ECVET εφαρμόζεται σε όλα τα μαθησιακά αποτελέσματα που αποκτώνται από τους πολίτες σε διάφορες κατευθύνσεις εκπαίδευσης και μάθησης, τα οποία στη συνέχεια μεταφέρονται, αναγνωρίζονται και συσσωρεύονται για την απόκτηση επαγγελματικού προσόντος. Η πρωτοβουλία αυτή επιτρέπει στους ευρωπαίους πολίτες να επιτυγχάνουν πιο εύκολα την αναγνώριση της κατάρτισης, των δεξιοτήτων και των γνώσεών τους σε ένα άλλο κράτος μέλος.

απόσταση είναι μια μέθοδος εκπαίδευσης. Σαν έννοια δε, είναι ευρύτερη από την ηλεκτρονική εκπαίδευση ή την έννοια της τηλεεκπαίδευσης.

Η **ηλεκτρονική εκπαίδευση** αφορά στην εκπαίδευση που πραγματοποιείται όχι μόνο από απόσταση αλλά και με τη βοήθεια των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Με τον όρο δηλαδή ηλεκτρονική εκπαίδευση εννοούμε τη διάχυση εκπαιδευτικού περιεχομένου με τη βοήθεια ηλεκτρονικών μέσων, τόσο σε ασύγχρονη όσο και σε σύγχρονη μορφή επικοινωνίας. Πολλές φορές συναντάται και με τον όρο **τηλεκπαίδευση**. Ο όρος τηλεκπαίδευση αναφέρεται στη χρήση της τηλεματικής τεχνολογίας (τηλεπικοινωνίες και υπολογιστές) για την παροχή εκπαίδευσης (Κόκκινος, 2005).

Η **ηλεκτρονική μάθηση** (e-learning) ή **ηλεκτρονική εκμάθηση**, αφορά τη δυνατότητα απόκτησης γνώσεων μέσω ηλεκτρονικών μέσων. Ηλεκτρονική μάθηση είναι η χρήση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας για τη διανομή, την υποστήριξη και την ενίσχυση της διδασκαλίας και της μάθησης (Παπαδάκης & Φραγκούλης, 2005).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια ευέλικτη και νέα, σχετικά, μέθοδος που διαδίδεται όλο και περισσότερο. Παράλληλα το κόστος των εξ αποστάσεως σπουδών φαίνεται πως είναι σημαντικά μικρότερο σε αντιδιαστολή με το κόστος των παραδοσιακών σπουδών. Είναι χαρακτηριστικό ότι το κόστος των εξ αποστάσεως σπουδών στην Ελλάδα δεν ξεπερνά το 50% του κόστους που απαιτείται για τις συμβατικές σπουδές (Γεωργιάδη, Μπάρλου, Κορδούλης, 2001).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί το συνδυασμό της εξ αποστάσεως διδασκαλίας και της εξ αποστάσεως μάθησης (Keegan, 1996).

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί την αιχμή του δόρατος για τα εκπαιδευτικά συστήματα παγκοσμίως, αφού καλύπτει τις νέες ανάγκες και απαιτήσεις της εποχής (Ντάνος, 2007). Η αναμφισβήτητη αυξανόμενη ζήτηση για εκπαίδευση από ανθρώπους κάθε ηλικίας και κοινωνικής τάξης σε συνδυασμό με τη μεγάλη ποσότητα γνώσης που παράγεται συνεχώς πιέζουν προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης σπουδών από απόσταση. Η αυξημένη ζήτηση για εκπαίδευση και για εξειδικευμένη γνώση συνδυάζεται με ταυτόχρονη μείωση του χρόνου που διατίθεται για μάθηση (Βασιλού-Παπαγεωργίου, 2001).

Με την υιοθέτηση της μεθόδου της εκπαίδευσης από απόσταση, το εκπαιδευτικό σύστημα καταφέρνει να άρει τους περιορισμούς της συμβατικής εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τα προγράμματα που την υλοποιούν παρουσιάζουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά τα οποία αποτελούν και τα πλεονεκτήματά της σε σχέση με τη συμβατική εκπαίδευση (Λιοναράκης, Λυκουργιώτης, 1999):

- Δεν απαιτούν τη φυσική παρουσία του φοιτητή.
- Απευθύνονται σε πολύ μεγάλο φάσμα ενδιαφερομένων.
- Παρέχουν περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες.
- Ο φοιτητής επιλέγει το χρόνο και το ρυθμό μελέτης.
- Αξιοποιούνται οι νέες τεχνολογίες.

Τα μειονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σύμφωνα με τους επικριτές της είναι τα ακόλουθα (Μάρκελλος, κ.ά., 2001):

- Δυσκολία επίλυσης εκπαιδευτικών προβλημάτων.
- Ύπαρξη εμποδίων που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας.

- Απειλή εμπορευματοποίησης της εκπαίδευσης.
- Αποξένωση εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων.
- Υποτίμηση των πτυχίων.⁵

2.2. Μεθοδολογία υλοποίησης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Οι μέθοδοι και οι τεχνικές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης διαφοροποιούνται ανάλογα με την εποχή και το επίπεδο της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Έτσι, η εκπαίδευση από απόσταση από την εκπαίδευση δια αλληλογραφίας (correspondence education) οδηγήθηκε στη διαδικτυακή εκπαίδευση και στην αξιοποίηση ακόμα και των δορυφόρων και της κινητής τηλεφωνίας. Η εκπαίδευση από απόσταση οδηγήθηκε στην ηλεκτρονική μάθηση (ενσύρματο μαθησιακό περιβάλλον) και φιλοδοξεί να φθάσει στη μάθηση μέσω κινητών τηλεφώνων (ασύρματο μαθησιακό περιβάλλον). Η μετάβαση από το d-learning (distance learning) στο e-learning και το m-learning (mobile learning) είναι σε εξέλιξη (Keegan, 2001). Ειδικότερα οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση διακρίνονται σε τρεις γενιές (Λιοναράκης, 1999):

- Εκπαίδευση μέσω αλληλογραφίας και χρήσης έντυπου υλικού.
- Εκπαίδευση μέσω της μαζικής χρήσης πολυμέσων (ραδιόφωνο, τηλέφωνο, τηλεόραση, βίντεο).
- Εκπαίδευση μέσω της χρήσης των νέων τεχνολογιών (υπολογιστές, διαδίκτυο κ.λπ.).

Οι μέθοδοι αυτοί από πολλούς συγγραφείς αναφέρονται και ως επίπεδα μάθησης και εμφανίζονται ως πρώτο, δεύτερο και τρίτο επίπεδο μάθησης (level learning). Η εκπαίδευση μέσω διαδικτύου χρησιμοποιείται πλέον ευρέως και δημιουργεί την προσδοκία ότι θα προσδώσει στο σύνολο του εκπαιδευτικού συστήματος ποιότητα αλλά και αποτελεσματικότητα. Ειδικά, το διαδίκτυο, θεωρείται από πολλούς το σπουδαιότερο εκπαιδευτικό εργαλείο της εποχής μας γιατί συνδυάζει κείμενο, εικόνα, ήχο αλλά και βίντεο ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει την αλληλεπίδραση των εκπαιδευόμενων μεταξύ τους αλλά και με τους εκπαιδευτές τους. Η επιλογή των μεθόδων εκπαίδευσης από απόσταση που εφαρμόζονται γίνεται με βάση τα κριτήρια των εκπαιδευτικών αναγκών που καλούνται να καλύψουν, των εκπαιδευτικών στόχων αλλά και του πληθυσμού-στόχου που αποτελεί και το πεδίο εφαρμογής. Είναι προφανές λοιπόν ότι υπάρχουν διαφορετικές μεθοδολογίες που ακολουθούνται για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και για την επαγγελματική επιμόρφωση ή κατάρτιση. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την υποστήριξη του εκπαιδευτή (supervised distance education) ταιριάζει περισσότερο στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, ενώ αντίθετα η εκπαίδευση που βασίζεται αποκλειστικά στο εκπαιδευτικό υλικό, π.χ. Computer-Based Education (CBE), ταιριάζει στην επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση (Κούτρα, κ.ά., 2001).

2.3 Φορείς παροχής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρέχεται διάφορους φορείς που παρέχουν εκπαίδευση. Τα πανεπιστήμια ωστόσο, τόσο τα ανοικτά, όσο και τα συμβατικά είναι εκείνα που φαίνεται να αναπτύσσουν τη μεγαλύτερη δραστηριότητα. Το γεγονός

⁵ Κόκκινος, Δ. «Πολιτικές παροχής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στον Ευρωπαϊκό χώρο» σ.17

αυτό βέβαια δεν είναι τυχαίο, καθώς προκύπτει από τη διάθεση των πανεπιστημίων να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες και τα αιτήματα των εν δυνάμει σπουδαστών τους.

Σύμφωνα με τον D. Keegan (2001), οι φορείς παροχής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι τέσσερις και είναι οι ακόλουθοι:

1. Ανοικτά πανεπιστήμια.
2. Συμβατικά πανεπιστήμια που παρέχουν από απόσταση σειρές μαθημάτων.
3. Κρατικοί οργανισμοί εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
4. Ιδιωτικοί οργανισμοί εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Τα ανοικτά και εξ αποστάσεως πανεπιστήμια προσφέρουν σπουδές σε τριτοβάθμιο επίπεδο, εφαρμόζοντας αποκλειστικά τη μέθοδο της διδασκαλίας από απόσταση. Τα συμβατικά ή παραδοσιακά πανεπιστήμια προσφέρουν τελευταία όλο και περισσότερο σπουδές από απόσταση παράλληλα με τους τυπικούς κύκλους σπουδών. Οι σπουδές από απόσταση που προσφέρονται από τα συμβατικά πανεπιστήμια διοργανώνονται είτε με συνεργασίες με άλλους εκπαιδευτικούς φορείς, είτε χωρίς συνεργασίες (Λιοναράκης, 1999).

3. Η συμβολή της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στη νέα πολιτική της Δια Βίου Μάθησης.

3.1 Η Νέα Πολιτική της Διά Βίου Μάθησης

Η νέα Πολιτική της Δια Βίου Μάθησης εντάσσεται στον ευρύτερο ανασχεδιασμό του αναπτυξιακού μοντέλου της Ελλάδας με αποστολή να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στο προφίλ γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Στην κατεύθυνση αυτή στις 14 Σεπτεμβρίου του 2010 ψηφίστηκε στην ελληνική Βουλή ο νόμος 3879/2010 για την ανάπτυξη της Δια βίου Μάθησης.

Με τον νόμο αυτό ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν τη δια βίου μάθηση πέραν του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και τα θέματα που αφορούν τις δράσεις δια βίου μάθησης των φορέων του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η άτυπη μάθηση διέπεται από τις διατάξεις του νόμου μόνο κατά το μέρος που αφορά την αναγνώριση και πιστοποίηση των αποτελεσμάτων της.

3.2 Οι στόχοι της νομοθεσίας σχετικά με τη Δια Βίου Μάθηση.

3. Ειδικότερα, οι στόχοι που επιχειρεί να προσεγγίσει η σχετική νομοθεσία είναι οι ακόλουθοι:

α) η συστηματοποίηση και ο συντονισμός της διερεύνησης των εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών αναγκών των ενηλίκων σε σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής ανάπτυξης,

β) ο προγραμματισμός και η αποκέντρωση των δράσεων δια βίου μάθησης, η συστηματική υποστήριξη των φορέων του Εθνικού Δικτύου Δια Βίου Μάθησης και η προγραμματική συνεργασία των φορέων διοίκησης του Δικτύου με τους φορείς παροχής υπηρεσιών δια βίου μάθησης,

γ) η ανάδειξη της επαγγελματικής κατάρτισης και της εκπαίδευσης ενηλίκων ως δύο ισότιμων πυλώνων της δια βίου μάθησης,

δ) η θεσμοθέτηση προτύπων και μέσων για την ανάπτυξη και την ποιοτική αναβάθμιση της δια βίου μάθησης,

- ε) η διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων και ιδιαίτερα των μελών κοινωνικά ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε όλες τις δράσεις κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων,
- στ) η συνεχιζόμενη εκπαίδευση και αξιολόγηση των εκπαιδευτών ενηλίκων,
- ζ) η δημιουργία συνεκτικού εθνικού πλαισίου αξιολόγησης και πιστοποίησης για όλες τις μορφές κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και
- η) η συγκρότηση ενιαίου εθνικού πλαισίου αναγνώρισης προσόντων και πιστοποίησης γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

3.3 Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση

Στη χώρα μας καταβάλλεται τα τελευταία χρόνια μια διαρκής προσπάθεια ποιοτικής αναβάθμισης και βελτίωσης του συστήματος εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, ενώ παράλληλα δίνεται έμφαση στη διευκόλυνση της πρόσβασης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων σε όλες τις βαθμίδες του. Ειδικότερα, για την επόμενη περίοδο ο κεντρικός στόχος είναι μια εκπαίδευση και δια βίου μάθηση που θα δίνει εφόδια για την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία, την απρόσκοπτη ένταξη στην αγορά εργασίας και θα καταπολεμά τη σχολική διαρροή, ιδιαίτερα για τις ευπαθείς ομάδες.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»⁶ (Ε.Π.ΕΚΔιΒιΜ) μέσω της εφαρμογής της εθνικής στρατηγικής για την εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση καλείται μεταξύ άλλων να επιταχύνει τους ρυθμούς ένταξης των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στην εκπαιδευτική διαδικασία και να αναπτύξει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» περιλαμβάνει 15 άξονες προτεραιότητας. Ο άξονας προτεραιότητας 7 που φέρει τον τίτλο «Ενίσχυση της δια βίου εκπαίδευσης ενηλίκων στις 8 Περιφέρειες Σύγκλισης» έχει ως στόχο την ανάπτυξη και εφαρμογή ενός αρθρωτού συστήματος δια βίου εκπαίδευσης, τον σχεδιασμό ευέλικτων προγραμμάτων που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτά, καθώς και τη χρήση μεθόδων, όπως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, που θα επιτρέπουν τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων χωρίς την παρακώλυση άλλων δραστηριοτήτων και υποχρεώσεων τους.

Η ανάπτυξη επίσης ενός μόνιμου και ανοικτού συστήματος επικύρωσης πιστωτικών μονάδων και εκπαιδευτικών ενοτήτων, που θα διευκολύνουν και θα παρακινούν τα άτομα να συνθέτουν μόνα τους την εκπαίδευσή τους ανάλογα με την πρότερη εμπειρία τους και τις ελλείψεις τους σε γνώσεις και σε δεξιότητες, καθώς και η θεσμοθέτηση της διαδικασίας αναγνώρισης της πρότερης εμπειρίας και γνώσης.

Πιο εστιασμένος στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι ο άξονας 8 όπου αναφέρονται οι επιμέρους παρεμβάσεις που θα συμβάλλουν στην επίτευξη του στόχου, όπως είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Η προσέλκυση του ενήλικου πληθυσμού στα προγράμματα της δια βίου μάθησης μέσω της παροχής κινήτρων, αποτελεί όπως γίνεται φανερό μια βασική στρατηγική

⁶ Το πλήρες κείμενο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» είναι διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο www.edulll.gr

επιλογή. Δεδομένων των γεωγραφικών ιδιαιτεροτήτων της Ελλάδας (μια χώρα που έχει νησιά αλλά και βουνά), οι οποίες προκαλούν δυσκολίες πρόσβασης στα σημεία απόκτησης γνώσης, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των νέων τεχνολογιών για σύγχρονη και ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια σημαντική προτεραιότητα. Φαίνεται πως για το νόμος 3369/2005 σχετικά με τη δια βίου μάθηση έχει τις προϋποθέσεις ώστε εφαρμοστεί αποτελεσματικά.

Στο πλαίσιο του στόχου «Ενίσχυση της δια βίου εκπαίδευσης ενηλίκων» θα προωθηθούν η ενίσχυση του συστήματος και των υπηρεσιών της δια βίου εκπαίδευσης και της ίσης πρόσβασης σε αυτήν, με την ανάπτυξη συστήματος παροχής κατάλληλων κινήτρων (ανάπτυξη συστήματος κινήτρων) ιδιαίτερα των ατόμων με χαμηλά προσόντα ή μεγαλύτερης ηλικίας, των ατόμων που εγκατέλειψαν πρόωρα το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπρόσθετα, προβλέπεται η περαιτέρω ανάπτυξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

4. Τα προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης.

4.1 Ισχύον θεσμικό πλαίσιο

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες της Δια Βίου Εκπαίδευσης και της Δια Βίου Κατάρτισης οργανώνονται δε αντίστοιχα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης τα οποία καταρτίζονται και λειτουργούν με ευθύνη των φορέων παροχής αυτών των υπηρεσιών και εγκρίθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 5 του νόμου 3979/2010.

Η φοίτηση στα Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης και Δια Βίου Κατάρτισης μπορεί να είναι μικρής ή παρατεταμένης διάρκειας, μερική ή εντατική, με ευέλικτο ωράριο προσαρμοσμένο στις ανάγκες των εκπαιδευομένων. Τα Προγράμματα Δια Βίου Κατάρτισης και Εκπαίδευσης είναι δυνατόν να διεξάγονται και με μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Κάθε πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης συγκροτείται σε Διδακτικές Ενότητες. Κάθε Διδακτική Ενότητα περιέχει είκοσι πέντε ώρες διδασκαλίας και μπορεί να διαιρείται σε υποενότητες με μικρότερο αριθμό ωρών διδασκαλίας. Δε περίπτωση διδασκαλίας εξ αποστάσεως, κάθε διδακτική ενότητα περιλαμβάνει διδακτική ύλη που αντιστοιχεί στις παραπάνω ώρες διδασκαλίας.

Οι φορείς που μπορούν να παρέχουν κατάρτιση μετά από είναι ιδιωτικοί ή δημόσιοι, τα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ της χώρας. Ένα πρόγραμμα Δια Βίου Εκπαίδευσης ή και Κατάρτισης δεν μπορεί να υπερβαίνει συνολικά τις 250 ώρες διδασκαλίας.

4.2 Πιστοποιητικά Δια Βίου Εκπαίδευσης ή Κατάρτισης

Τα προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης, αναλόγως της διάρκειάς τους, οδηγούν στην απονομή των εξής πιστοποιητικών:

- A) Μέχρι 50 ώρες σε Πιστοποιητικό Επιμόρφωσης
- B) Μέχρι 175 ώρες σε Πιστοποιητικό Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης/Κατάρτισης
- Γ) Μέχρι 250 ώρες σε Πιστοποιητικό Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης/Κατάρτισης

Τα έσοδα θα προέρχονται από τα δίδακτρα, από χρηματοδότηση από επιχειρήσεις και από τον Ειδικό Λογαριασμό του οικείου ΑΕΙ ή ΤΕΙ, ο οποίος περιλαμβάνει επίσης χρηματοδότηση από ιδιώτες.

Στους στόχους του νέου νόμου περί Δια Βίου Μάθησης που παρουσιάστηκε συνοπτικά στην ενότητα 3.1 είναι να συνδεθούν τα πιστοποιητικά κατάρτισης και επιμόρφωσης που παρέχονται από τους πιστοποιημένους φορείς Δια Βίου Μάθησης, με το Ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET)⁷.

5. Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων.

Είναι προφανές ότι για να εναρμονισθεί η χώρα μας με τις κοινοτικές κατευθύνσεις περί δια βίου μάθησης,⁸ απαιτείται η άμεση χάραξη εθνικής στρατηγικής με τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων και η ποιοτική αναβάθμιση των συστημάτων εκπαίδευσης.

Για να εξορθολογιστεί το σύστημα αναγνώρισης και ταξινόμησης των προσόντων⁹ που αποκτούνται από κάθε λογής μαθησιακές διαδρομές, αλλά και για να μπει τάξη στο πεδίο της μη τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ώστε να αποκτήσουμε μια διεθνώς αναγνωρισμένη δομή, στη βάση της οποίας κάθε προσόν θα αναγνωρίζεται και θα συσχετίζεται με τα άλλα το υπουργείο παιδείας δια βίου μάθησης και θρησκευμάτων προωθεί τη δημιουργία ενός Εθνικού Πλαισίου Προσόντων εναρμονισμένου με το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό.

Μέχρι σήμερα, τα προσόντα που αποκτούσαν οι πολίτες στη διάρκεια της ζωής τους είτε δεν αναγνωρίζονταν είτε αυτά που αναγνωρίζονταν δεν συνδέονταν με την αγορά εργασίας. Στόχος του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων είναι οι γνώσεις που παραμένουν «κρυφές», οι δεξιότητες που δεν αναγνωρίζονται να έρθουν στην επιφάνεια, να εκτιμηθούν, να πιστοποιηθούν και να γίνουν πρακτικά χρήσιμες στον πολίτη.

Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 16 του Νόμου 3879/2010 για την ανάπτυξη της Δια βίου Μάθησης μέσω του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων αναγνωρίζονται και συσχετίζονται τα μαθησιακά αποτελέσματα όλων των μορφών τυπικής εκπαίδευσης, μη τυπικής εκπαίδευσης και άτυπης μάθησης, ώστε αυτά να πιστοποιούνται και να κατατάσσονται σε επίπεδα κατ' αντιστοιχία με τα επίπεδα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων. Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων μπορεί να εξειδικεύεται σε κλαδικά πλαίσια προσόντων. Την εποπτεία της διαμόρφωσης και λειτουργίας του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, καθώς και το συντονισμό των εμπλεκόμενων με το Πλαίσιο αυτό, όπως είναι οι εκπρόσωποι σε εθνικά και κοινοτικά συλλογικά όργανα,

⁷ Σύνοψη της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι διαθέσιμη στο δικτυακό τόπο www.europa.eu/legislation.../c11107_el.htm

⁸ «Δια βίου μάθηση»: Όλες οι μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων στη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, που αποσκοπούν στην απόκτηση ή την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου, στην κοινωνική συνοχή, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Περιλαμβάνει την τυπική εκπαίδευση, τη μη τυπική εκπαίδευση και την άτυπη μάθηση.

⁹ «Προσόν» (σύμφωνα με τον 3879/2010) είναι το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας αξιολόγησης και επικύρωσης, ύστερα από διαπίστωση από τον αρμόδιο φορέα ότι ένα άτομο έχει επιτύχει μαθησιακά αποτελέσματα που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένες προδιαγραφές .

οι φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι κοινωνικοί εταίροι και τα επιμελητήρια, ασκεί η Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Ένωσης της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων.

Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ύστερα από εισήγηση του Ε.Ο.Π.Π., καθορίζονται: α) οι όροι διαμόρφωσης και εφαρμογής του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και, ιδίως, τα θέματα που αφορούν την αντιστοίχιση με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων και με διεθνή κλαδικά προσόντα και τη δημιουργία κλαδικών περιγραφικών δεικτών, β) οι προϋποθέσεις, οι όροι και η διαδικασία πιστοποίησης των προσόντων, περιλαμβανομένου συστήματος εξέτασης, αξιολόγησης και επικύρωσης των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων όσων επιθυμούν την αναγνώριση και πιστοποίηση των προσόντων τους και γ) οι προϋποθέσεις, οι όροι και η διαδικασία αδειοδότησης φορέων πιστοποίησης των προσόντων, περιλαμβανομένων των προδιαγραφών, των οργάνων και της διαδικασίας του συστήματος εξέτασης, αξιολόγησης και επικύρωσης των λειτουργιών τους και των απαιτούμενων δικαιολογητικών, καθώς και οι όροι παροχής των υπηρεσιών τους, περιλαμβανομένου του συστήματος ελέγχου.

Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων είναι ένα πλαίσιο αναφοράς προσανατολισμένο στα μαθησιακά αποτελέσματα που επιτρέπει την ταξινόμηση (επαγγελματικών, ακαδημαϊκών κ.ά.) προσόντων κατά επίπεδα. Στην πράξη, λειτουργεί ως ένας μηχανισμός «μετάφρασης» των προσόντων που αποκτούν εκπαιδευόμενοι και εργαζόμενοι, ώστε να μπορούν να αναγνωρίσουν τα αποτελέσματα ποικίλων μαθησιακών δραστηριοτήτων, να αλλάξουν μαθησιακή διαδρομή, να μετακινηθούν από χώρα σε χώρα ή να αλλάξουν θέση εργασίας εάν το επιθυμούν.

Με τον όρο «προσόντα» στην ορολογία του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων εννοούμε πτυχία, διπλώματα, τίτλους σπουδών που προέρχονται τόσο από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα όσο και από δραστηριότητες που εντάσσονται στη μη τυπική και άτυπη μάθηση και έχουν πιστοποιηθεί ως προς το περιεχόμενό τους, δηλαδή τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που παρέχουν. Στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων δεν κατηγοριοποιούνται άτομα, αλλά μαθησιακά αποτελέσματα και επαγγελματικές διαδρομές. Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προβλέπει κάθε χώρα να προσαρμόσει τα προσόντα που απονέμονται σε εθνικό επίπεδο στα οκτώ επίπεδα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (EQF) μέσω εθνικών πλαισίων προσόντων. Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι τα Εθνικά Πλαίσια Προσόντων πρέπει να έχουν απαραίτητα οκτώ επίπεδα, για παράδειγμα η Ιρλανδία έχει δέκα επίπεδα.

Σύμφωνα με την προτεινόμενο Εθνικό Πλαίσιο προσόντων τα επίπεδα καθορίζονται σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα:

ΤΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ 1	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Τα επαγγελματικά προσόντα αυτού του επιπέδου οδηγούν σε διαδρομές διά βίου μάθησης για άτομα χωρίς τυπικά προσόντα.
ΕΠΙΠΕΔΟ 2	ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	Ο κάτοχος του προσόντος αυτού του επιπέδου έχει τη δυνατότητα να ολοκληρώσει τον δεύτερο κύκλο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
ΕΠΙΠΕΔΟ 3	ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟ ΛΥΚΕΙΟΥ	Τα επαγγελματικά προσόντα επιπέδου 3 σχετίζονται με την ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
ΕΠΙΠΕΔΟ 4	ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟ-ΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	Το επίπεδο 4 σχετίζεται με την ολοκλήρωση τουλάχιστον του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (λύκειο) που έχει συμπληρωθεί με προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ή από εργασιακή εμπειρία.
ΕΠΙΠΕΔΟ 5	ΠΤΥΧΙΑ ΠΡΩΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗ ΜΠΟΛΟΝΙΑ	Τα επαγγελματικά προσόντα αυτού του επιπέδου αναφέρονται στο σύντομο κύκλο (short cycle) σπουδών βάσει της Μπολόνια ¹⁰ για την ανώτατη εκπαίδευση.
ΕΠΙΠΕΔΟ 6	ΠΤΥΧΙΑ ΑΕΙ - ΤΕΙ	Το επίπεδο 6 σχετίζεται με τον πρώτο κύκλο επαγγελματικών προσόντων της ανώτατης εκπαίδευσης.
ΕΠΙΠΕΔΟ 7	ΜΑΣΤΕΡ	Το επίπεδο 7 σχετίζεται με τον δεύτερο κύκλο επαγγελματικών προσόντων στην ανώτατη εκπαίδευση.
ΕΠΙΠΕΔΟ 8	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	Το επίπεδο 8 σχετίζεται με τον τρίτο κύκλο επαγγελματικών προσόντων στην ανώτατη εκπαίδευση

¹⁰ Η διακήρυξη της Μπολόνιας της 19ης Ιουνίου 1999 υπογράφεται από 30 ευρωπαϊκές χώρες, εκ των οποίων τα 15 τότε κράτη μέλη της ΕΕ (Αυστρία, Βέλγιο, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Ισπανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο) καθώς και τα δέκα κράτη που εντάχθηκαν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004 (Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Λεττονία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβενία, Σλοβακία). Τη διακήρυξη έχουν επίσης υπογράψει η Ισλανδία, η Νορβηγία και η Ελβετική Συνομοσπονδία. Επίσης η Βουλγαρία και η Ρουμανία, που εντάχθηκαν στην ΕΕ την 1η Ιανουαρίου 2007, έχουν υπογράψει τη διακήρυξη. Το Καζακστάν προσχώρησε στη διαδικασία της Μπολόνιας το Μάρτιο του 2010. Η διακήρυξη της Μπολόνιας είναι μία εκούσια δέσμευση κάθε υπογράφουσας χώρας να μεταρρυθμίσει το εκπαιδευτικό της σύστημα. Η εν λόγω δέσμευση δεν επιβάλλεται στις εθνικές κυβερνήσεις ή τα πανεπιστήμια. Όσον αφορά τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), το άρθρο 165 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρει ότι η Ένωση «συμβάλλει στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών και, αν αυτό απαιτείται, υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τη δράση τους».

Συμπεράσματα

Είναι προφανές ότι μια θεσμική αναγνώριση των πιστοποιητικών επιμόρφωσης και κατάρτισης, μέσω της σύνδεσής τους με το Ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ECVET) ,θα αποτελέσει ισχυρό κίνητρο για τη συμμετοχή των υποψηφίων εκπαιδευομένων ώστε να αγγίξει το ποσοστό συμμετοχής στο μέσο ευρωπαϊκό. Στην κατεύθυνση αυτή, ο νέος νόμος για τη Δια Βίου Μάθηση που ψηφίστηκε στην ελληνική Βουλή στις 14 Σεπτεμβρίου του 2010, δίνοντας έμφαση στα προγράμματα που παρέχονται με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης θα βοηθήσει να γίνει πιο προσιτή η γνώση σε εκείνους οι οποίοι δεν διαθέτουν χρόνο για τη μετακίνησή τους ως τις αίθουσες διδασκαλίας λόγω αυξημένων οικογενειακών υποχρεώσεων.

Βιβλιογραφία

Κόκκινος, Δ. (2005) *Πολιτικές παροχής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στον Ευρωπαϊκό χώρο*. Διπλωματική εργασία. Ιόνιο Πανεπιστήμιο.

Κόκκος, Α. (1998). «Αρχές μάθησης ενηλίκων», στο: Κόκκος, Α., Λιοναράκης, Α., *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τ. Β΄, Σχέσεις διδασκόντων – διδασκομένων*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Κόκκος, Α. (1999). *Εκπαίδευση ενηλίκων, τ. Α΄, Το πεδίο, οι αρχές μάθησης, οι συντελεστές*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Λιοναράκης, Α. (1999). «Ιδρύματα ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης», στο: Βεργίδης, Δ., κ.ά., *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τ. Α΄, Θεσμοί και λειτουργίες*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α. (1999). «Ανοικτή και παραδοσιακή εκπαίδευση», στο: Βεργίδης, Δ., κ.ά., *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τ. Α΄, Θεσμοί και λειτουργίες*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Ματραλής, Χ. (1999). «Εκπαίδευση από απόσταση», στο: Βεργίδης, Δ., κ.ά., *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τ. Α΄, Θεσμοί και λειτουργίες*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Ντάνος Αν., (2007), «Η θεσμική θεώρηση της Δια-Βίου Εκπαίδευσης στην Ελλάδα και η συμβολή της στην σύγχρονη επιχείρηση» στην Επιστημονική Επετηρίδα Εφαρμοσμένης Έρευνας, Έκδοση του ΤΕΙ Πειραιά, VOL.XII, τ. Νο 2, Αιγάλεω, σ.σ.45-57.

Παντάνο-Ρόκου, Φ. Μ. (2001). «Παιδαγωγικά μοντέλα για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με χρήση των νέων τεχνολογιών», στο: *Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Αθήνα: Προπομπός, σσ. 189-225.

Παπαδάκης, Σ., Φραγκούλης, Ι. (2005). «Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών και στάσεων εκπαιδευτικών για την παροχή εξ αποστάσεως επιμόρφωσης σε περιβάλλον ηλεκτρονικής μάθησης», στο: *Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Μεταίχμιο

Δικτυακοί τόποι

Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης : www.gsae.edu.gr

Το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ) : www.opengov.gr/yrepth/wp-content/plugins

ΤΕΙ Αθήνας *Μεταπτυχιακές σπουδές* <http://www.teiath.gr>

ΤΕΙ Πειραιά *Μεταπτυχιακά*. [http:// www.teipir.gr](http://www.teipir.gr)

Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση: [http:// www.edulll.gr](http://www.edulll.gr)